

Hydrologische geletterdheid

Het roer gaat om in Nederland. Het staat in de inmiddels welbekende brief van minister Harbers en staatssecretaris Heijnen aan de Tweede Kamer. Gedateerd 25 november 2022. Betreft: Water en Bodem sturend. Sinds duizend jaar, zo merkt de brief op, zorgen wij, inwoners van Nederland, ervoor dat water en bodem zich aan ons aanpassen in plaats van dat wij ons aan de natuurlijke omstandigheden aanpassen. Maar de natuur vindt het nu wel welletjes en begint steeds vaker aan te geven waar de grenzen liggen. Het besef hiervan was natuurlijk al een tijdje ingedaald: programma's als Ruimte voor de Rivier luidden een trendbreuk in met de eeuwige strijd tegen het water. Maar de kamerbrief maakt duidelijk dat de randvoorwaarden die het water- en bodemsysteem stellen, voortaan sturend zouden moeten zijn bij de ruimtelijke planvorming.

De brief benadrukt ook dat iedereen hierbij een rol en een verantwoordelijkheid heeft. Dat is interessant, want dat betekent wel dat iedereen moet weten waar (h/z)ij het over heeft. En begrijpt waar een ander het over heeft. Waar het over water gaat, is het dus belangrijk dat alle inwoners beschikken over voldoende hydrologische geletterdheid.

Zit dat wel goed, vroeg de redactie zich af? Want wie kent de situatie niet: op een feestje wordt je gevraagd wat je doet voor de kost. Je antwoordt dat je hydroloog bent. Holle blikken verschijnen en meestal weet iemand er nog net uit te persen "eh, iets met water gok ik?". Het was allemaal nog net wat gemakkelijker uit te leggen toen de koning nog kroonprins was en zich bezighield met watermanagement. Nu moet je de aandacht van je gesprekspartner maar zien vast te houden terwijl je uitlegt wat je dan gedurende je werkdag doet.

Het is niet eerlijk, want ons beroep is vele malen boeiender dan legio gangbare beroepen die iedereen wel kent. En in het buitenland heb ik hele andere ervaringen: in veel Engelstalige landen beginnen leken bij het woord *hydrogeologist* mee te praten over *groundwater* en *aquifers*. Ik heb me altijd al afgevraagd hoe dat kwam. Nederland waterland, maar ons beroep blijft grotendeels in nevelen gehuld.

Met de verkiezingen achter de rug is het natuurlijk ook interessant om te weten hoe het toekomstige kabinet invulling gaat geven aan de opgaven uit de kamerbrief. Naast de vertrouwde stemwijzers en kieskompassen was er dit jaar een nieuwkomer onder de stemhulpen: <https://openverkiezingen.nl>. Met deze kunstmatig intelligente tool kunnen gebruikers te weten komen hoe partijen denken over een bepaalde stelling, op basis van de informatie uit hun verkiezingsprogramma. De tool stond tijdens het schrijven van dit redactioneel nog online, dus het was een koud kunstje om uit te vinden hoe de grootste drie partijen (drie is het maximaal aantal partijen dat vergeleken kan worden) aankijken tegen de stelling "water en bodem zijn sturend".

Bij het vergelijken van de resultaten tussen de partijen valt op dat de standpunten nogal verschillen qua onderbouwing en diepgang. Hopelijk blijft de tool nog een tijdje beschikbaar, dan kan de geïnteresseerde lezer er zelf even een blik op werpen. Bij welke partij water en bodem in de beste handen zijn moet iedereen maar voor zichzelf beslissen, maar feit blijft: voor een aantal grote politieke keuzes van de komende jaren is de eerder genoemde hydrologische geletterdheid essentieel.

Dus wat kunnen we ondertussen doen aan die moeizame kennismakingen op verjaardagsfeestjes? Er gloort in ieder geval hoop want vanwege droogte en overstromingen verschijnen collega's steeds vaker in de media om de problemen te duiden. En ik heb één keer zelfs het woord hydrologie horen vallen. Of ergens gelezen in een kwaliteitskrant? Het maakt niet uit, er is een begin dus die aandacht moeten we zien vast te houden.

Maar misschien kunnen we nog meer doen. Tegenwoordig hebben veel beroepsgroepen een ... des Vaderlands. Volgens mij begon het met de Dichter des Vaderlands, maar er is tegenwoordig ook een Denker, Componist, Theoloog, Fotograaf, en waarschijnlijk zijn er nog veel meer die ik niet heb kunnen vinden. Dus waar blijft de Hydroloog des Vaderlands? Of de Waterbeheerder des Vaderlands. Of hebben we die al in de vorm van de Deltacommissaris?

Nee, misschien niet, het moet iemand zijn die ver van de politiek af staat. Een soort Freek Vonk wellicht, iemand die met gevaar voor eigen leven de afvoer van een kolkende beek staat te meten. En wat te denken van YouTube filantroop MrBeast, wiens video "I Built 100 Wells In Africa" al 215 miljoen keer is bekeken. Terwijl het water uit een boorgat vele meters verticaal omhoog spuit en alle schoolkinderen uit het dorp, plus de boormeesters, staan te juichen, horen we uit de mond van de voiceover *"You just witnessed a small village in Kenya get access to unlimited clean drinking water in less than a second."*

Of is dat allemaal weer te sensatiebelust? Hoe dan ook: het mag niet zo zijn dat we in Nederland groot denken te zijn in alles wat met water te maken heeft, terwijl de kennis vooral geconcentreerd is bij een selecte beroepsgroep. Wij als hydrologen hebben een belangrijke educatieve taak nu het Rijk iedereen verantwoordelijk maakt bij de keuzes waarin water en bodem sturend zouden moeten zijn. En misschien worden we daardoor straks wel het middelpunt van elk verjaardagsfeestje...

VP